

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Daniely Zemanové, soudce Zdeňka Kühna a soudkyně Michaely Bejčkové v právní věci žalobce: **A. K.**, zast. Mgr. Janem Urbanem, advokátem se sídlem Haškova 1714/3, Hradec Králové, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 2. 2016, čj. OAM-412/ZA-ZA14-ZA05-2015, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 23. 1. 2017, čj. 29 Az 12/2016 – 65,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Ustanovenému zástupci žalobce Mgr. Janu Urbanovi, advokátu, **se přiznává** odměna a náhrada hotových výdajů ve výši **4 114 Kč**, která bude proplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Dosavadní průběh řízení

[1] Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal žádost o udělení mezinárodní ochrany dne 29. 4. 2015, v níž uvedl, že je ženatý, jeho rodiče, manželka, dva synové a bratr žijí v Arménii, sestra v Gruzii. Již jedenáct let žije v ČR, v Arménii byl během této doby přibližně šestkrát vždy přibližně na dobu dvou měsíců. V Arménii vlastní byt, ale neměl zde práci, a proto odcestoval do ČR. V ČR mu v roce 2014 skončilo oprávnění k dlouhodobému pobytu, ale odcestovat nechce, neboť zde má přítelkyni, která je těhotná. S přítelkyní se zná již osm let, z toho jeden a půl roku spolu bydlí v jejím pronajatém bytě v P. a společně se starají o její 14tiletou dceru. Požádal o mezinárodní ochranu, neboť má v Arménii dluhy a obává se vymahačů, kteří chtějí vrátit své peníze, hledají ho a vyhrožují jemu i jeho rodině. Na policejní orgány se neobrátil, neboť předpokládal, že by jim nepomohly. S ohledem na svou novou rodinu v ČR, na dluhy v zemi původu a nemožnost si tam najít práci a zázemí, se do Arménie nechce vrátit.

[2] Žalovaný rozhodnutím ze dne 15. 2. 2016, čj. OAM-412/ZA-ZA14-ZA05-2015, neudělil stěžovateli žádnou z forem mezinárodní ochrany podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, v platném znění (zákon o azylu).

[3] Stěžovatel v žalobě uvedl, že splňuje podmínky pro udělení azylu dle §§ 12, 14 a 14a zákona o azylu. Žalovaný porušil § 2 a § 3 správního řádu tím, že nezjistil dostatečně skutkový stav a řádně se nevypořádal s obsahem žádosti, zejména s hrozící vážnou újmou ze strany vymahačů dluhů podporovaných či tolerovaných veřejnými orgány a policií, ani s jeho obavou

z šikany místních obyvatel z důvodu jeho pobytu v zahraničí. Dlužná částka je již velmi vysoká a on se důvodně obává o život svůj a své rodiny. Orgány veřejné moci nekontaktoval, neboť by to vedlo pouze ke zhoršení situace. Žalovaný dále nezohlednil, že stěžovatel se v ČR stará o nezletilé dítě své přítelkyně. Další podstatnou okolností je vázanost rodiny v Arménii na jeho příjmech a skutečnost, že opuštěním ČR ztratí možnost pečovat o nezletilé děti. Žalovaný se těmito důsledky dostatečně nezabýval.

[4] Krajský soud žalobu zamítl. V odůvodnění odkázal na judikaturu NSS k pronásledování soukromými osobami. Obavu stěžovatele ani jiné ekonomické problémy nepovažoval za azylový důvod podle § 12 zákona o azylu, s tím, že stěžovatel netvrdil jiné důvody, které by vyžadovaly podrobnější odůvodnění. Soud poukázal na tvrzení stěžovatele, že neměl se státními orgány dosud problémy, nebyl politicky činný a svou zemi opustil z ekonomických důvodů. Ustanovení § 13 zákona o azylu nedopadá dle soudu na stěžovatele, neboť má v ČR těhotnou přítelkyni, které avšak nebyl udělen azyl. K aplikaci § 14 zákona o azylu uvedl, že péči o nezletilé dítě v ČR nepovažuje za důvod pro udělení mezinárodní ochrany, stěžovatel žádné jiné relevantní skutečnosti netvrdil. K aplikaci §§ 14a a 14b, krajský soud shodně se žalovaným uvedl, že obavy z nebezpečí vážné újmy nejsou důvodné. Správní orgány se obavou z možného jednání věřitelů dostatečně zabývaly, přitom zohlednily zejména skutečnost, že stěžovatel ani jeho rodina se nikdy neobrátily na policii v zemi svého původu. Tvrzení stěžovatele, že státní orgány by jim nepomohly, vyhodnotil soud ve shodě s žalovaným jako nepodložené a účelové; je zřejmé, že stěžovatel několikrát (vždy na několik měsíců) vycestoval do Arménie a žádné problémy zde neměl. Krajský soud souhlasil se žalovaným, že stěžovateli nehrozí žádná azylově relevantní vážná újma ve smyslu § 14a, přičemž neshledal ani podmínky pro aplikaci § 14b zákona o azylu. Žalovaný měl k dispozici dostatečné podklady, s nimiž se stěžovatel mohl seznámit dne 1. 2. 2016. Odůvodnění žalovaného reflektuje objektivně zjištěný skutkový stav a je řádně a dostatečně odůvodněné. Krajský soud také upozornil na skutečnost, že stěžovatel podal žádost o mezinárodní ochranu až ve chvíli, kdy jej Policie ČR upozornila na nelegální pobyt.

II. Kasační stížnost stěžovatele a vyjádření žalovaného

[5] Stěžovatel v kasační stížnosti namítá, že se krajský soud řádně nevypořádal s tím, že žalovaný porušil § 2 a § 3 správního řádu a příslušná ustanovení zákona o azylu. Žalovaný nezjistil dostatečně stav věci, nevypořádal se řádně se všemi skutečnostmi významnými pro rozhodnutí, ani s tvrzeními stěžovatele. Soud se omezil na pouhé opakování jeho námitek a závěrů žalovaného v rozhodnutí; žádným způsobem přitom nezduvodnil, jak je hodnotil. Napadený rozsudek považuje za nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů.

[6] Konkrétní námitky stěžovatele jsou v podstatě totožné s žalobními námitkami. Podle jeho názoru žalovaný nesprávně posoudil hrozící vážnou újmu ze strany vymahačů dluhů, jejichž praktiky jsou podporovány a tolerovány veřejnými orgány, a k nebezpečí plynoucímu z neznalosti poměrů v Arménii v důsledku jeho dlouhodobého pobytu v ČR. V této souvislosti se stěžovatel obává šikany ze strany místního obyvatelstva. Je přesvědčen o tom, že kontaktování policie či jiných veřejných orgánů s žádostí o pomoc by vedlo pouze ke zhoršení situace. Dlužná částka je již velmi vysoká a on se důvodně obává o svůj život i zdraví. Jeho rodina žijící v Arménii je závislá na jeho příjmech. V případě návratu ztratí možnost pečovat o nezletilé děti nacházející se v ČR. Žalovaný ani soud neměli dostatečné podklady, aby objektivně posoudili nebezpečí ohrožení života či jiné vážné újmy.

[7] Stěžovatel má za to, že jeho kasační stížnost je přijatelná, neboť svým významem podstatně přesahuje jeho vlastní zájmy a navrhuje, aby NSS napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

pokračování

[8] Žalovaný se stěžovatelem nesouhlasí a odkazuje na obsah správního spisu, tj. žádost žalobce o udělení mezinárodní ochrany, pohovor a své rozhodnutí. Navrhuje, aby NSS odmítl kasační stížnost pro nepřijatelnost.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[9] Ve věcech mezinárodní ochrany se Nejvyšší správní soud po posouzení přípustnosti kasační stížnosti zabývá otázkou, zda podaná kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje zájmy stěžovatele (§ 104a s. ř. s.).

[10] Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení správního NSS podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, čj. 1 Azs 13/2006 – 39, v němž interpretoval neurčitý právní pojem *přesah vlastních zájmů stěžovatele*. O přijatelnou kasační stížnost se může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou NSS; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikaturní odklon; (4) pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele. Neshledá-li NSS *přesah vlastních zájmů stěžovatele*, kasační stížnost odmítne pro nepřijatelnost.

[11] Nejprve se soud vyjádří k namítané nepřezkoumatelnosti rozsudku krajského soudu pro nedostatek důvodů, neboť z napadeného rozsudku není podle stěžovatele seznatelné, jaký skutkový stav vzal soud za rozhodný a jak posoudil namítané skutečnosti. NSS k tomu uvádí, že krajský soud se vyjádřil ke všem podstatným žalobním bodům. Z odůvodnění soudu je zřejmé, že se plně ztotožnil s posouzením věci žalovaným, a z jakých důvodů považuje jeho závěry za správné a učiněné souladu se zákonem. Případná stručnost některých závěrů zcela odpovídá obecnému charakteru příslušných žalobních bodů. Nelze proto přisvědčit námitce stěžovatele, že z rozsudku není patrné, jak soud hodnotil jednotlivé žalobní námítky.

[12] Podle § 12 zákona o azylu se azyl udělí, *bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště*. Podle § 14 zákona o azylu lze humanitární azyl udělit v případech *hodných zvláštního zřetele*, jestliže nebude zjištěn důvod pro udělení mezinárodní ochrany podle § 12. Ustanovení § 14a představuje formu doplňkové ochrany, jestliže žadatel v případě návratu *brozí reálné nebezpečí vážné újmy* ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu.

[13] Obavou žadatele o azyl z pronásledování a výhrůžek ze strany soukromých osob (vymahačů dluhů) a nemožností domoci se ochrany státu se NSS již dříve zabýval (srov. např. rozsudky NSS ze dne 27. 8. 2003, čj. 4 Azs 5/2003 – 51, ze dne 10. 3. 2004, čj. 3 Azs 22/2004 – 48). Stěžovatel ani jeho rodina se však prokazatelně nepokusili kontaktovat příslušné orgány s žádostí o pomoc (viz rozsudky NSS ze dne 16. 9. 2008, čj. 3 Azs 48/2008 – 57; ze dne 30. 9. 2008, čj. 5 Azs 66/2008 – 70; ze dne 31. 10. 2008; čj. 5 Azs 50/2008 – 62, nebo ze dne 18. 12. 2008, čj. 1 Azs 86/2008 – 101). NSS také konstantně judikuje, že pouhá nedůvěra stěžovatele ve státní instituce není důvodem pro udělení azylu (např. rozsudek NSS ze dne 29. 3. 2004, čj. 5 Azs 7/2004 – 37). Stěžovatel neuvádí žádné skutečnosti, kterými by se NSS ve své judikatuře týkající se obav z pronásledování soukromými osobami z důvodu finančních závazků nezabýval.

[14] Z hlediska testu *přiměřené pravděpodobnosti* pronásledování ve smyslu § 12 zákona o azylu či existence *reálného nebezpečí vážné újmy* ve smyslu § 14a odst. 2 zákona o azylu je podání žádosti

o poskytnutí mezinárodní ochrany se zpožděním několika let po opuštění země (bez relevantní změny poměrů v zemi původu) významnou skutečností, na kterou poukázali krajský soud i žalovaný poukázali. Stěžovatel navíc o mezinárodní ochranu požádal v situaci, kdy mu nesvědčil již žádný pobytový titul (např. rozsudek NSS ze dne 29. 5. 2009, čj. 6 Azs 41/2008 – 141). V rozsudku ze dne 10. 2. 2006, čj. 4 Azs 129/2005 – 54, NSS uvedl: „[o]becné tvrzení stěžovatele o obavách z pronásledování či nebezpečí, které mu hrozí v zemi původu, bez prokázání existence takového nebezpečí, za situace, kdy se stěžovatel v zemi původu neobrátil se svými problémy na příslušné orgány, nelze podřadit pod zákonem vymezené důvody udělení azylu. Nebyla-li žádost o azyl podána bezprostředně po příjezdu na území České republiky, ale až poté, kdy stěžovateli nebyl pro pozdní podání žádosti prodloužen pobyt, na území České republiky pobýval nelegálně a hrozilo mu správní vyhoštění, svědčí to o její účelovosti.“ Dále lze odkázat na rozsudek NSS ze dne 20. 10. 2005, čj. 2 Azs 423/2004 – 81, nebo usnesení NSS ze dne 10. 2. 2006, čj. 4 Azs 129/2006 – 41.

[15] NSS souhlasí se žalovaným i krajským soudem, že stěžovatelem tvrzená obava z vymahačů dluhů není ani okolností zvláštního zřetele hodnou ve smyslu § 14 zákona o azylu. NSS k tomu již dříve uvedl, že „[o]btížně žadatele o azyl, spočívající v nemožnosti splácení dluhu soukromým osobám v zemi původu, nelze bez přistoupení dalších zvláštních zřetele hodných okolností vnímat jinak než jako důvody ekonomické, nepostačující k udělení azylu podle § 14 [zákonu o azylu]“ (viz rozsudek ze dne 15. 12. 2003, čj. 4 Azs 31/2003 – 64). Žádné zvláštní okolnosti týkající se vymáhání jeho dluhů stěžovatel netvrdil.

[16] Ke ztrátě možnosti pečovat o nezletilé děti jakožto tvrzené okolnosti zvláštního zřetele hodné ve smyslu § 14 zákona o azylu, NSS uvádí, že humanitární azyl je možné udělit „např. osobám zvláště těžce postiženým nebo nemocným, osobám přicházejícím z oblastí postižených humanitární katastrofou způsobenou lidskými či přírodními faktory.“ (viz rozsudek NSS ze dne 31. 3. 2010, čj. 6 Azs 55/2009 – 71). NSS se již dříve vyjádřil i k soukromým a rodinným poměrům žadatele (obdobných jako u stěžovatele) s tím, že „[s]naha po legalizaci pobytu z důvodu společného soužití se snoubenkou, která má desetiletou dceru, je sice důvodem pochopitelným, avšak nikoliv natolik závažným a naléhavým, aby bez přistoupení dalších okolností zvláštního zřetele hodných mohl být vnímán jako výjimečný, tedy zvláštního zřetele hodný ve smyslu § 14 [...]“ (viz rozsudky NSS ze dne 16. 2. 2005, čj. 4 Azs 333/2004 – 69; ze dne 8. 4. 2004, čj. 4 Azs 47/2004 – 60).

[17] V této souvislosti ani ztráta možnosti pečovat o narozené dítě není důvodem pro aplikaci § 14 zákona o azylu (např. usnesení NSS ze dne 2. 1. 2012, čj. 6 Azs 35/2011 – 47). Ze spisu žalovaného vyplývá, že stěžovatel v žádosti o mezinárodní ochranu ze dne 29. 4. 2015 uvedl, že jeho družka je ve třetím měsíci těhotenství. Dne 1. 12. 2016 jej žalovaný vyzval k seznámení se s podklady pro rozhodnutí; stěžovatel se k nim odmítl vyjádřit a k dotazu, zda chce sdělit nějaké nové skutečnosti či navrhnout důkazy, odpověděl, že nikoli. V této době však již musel vědět o narození dítěte a o existenci případných okolností zvláštního zřetele hodných souvisejících s péčí o toto dítě; ty však žalovanému nesdělil a žádné takové okolnosti netvrdil ani v řízení před krajským soudem. Za těchto okolností nebylo povinností žalovaného (a následně ani krajského soudu) se k této otázce blíže vyjadřovat. Tvrdit všechny (a případně prokázat) v úvahu přicházející důvody, které by mohly obstát jako hodné zvláštního zřetele; je povinností žadatele o mezinárodní ochranu (viz rozsudek NSS ze dne 16. 11. 2011, čj. 5 As 103/2011 – 59; obdobně též rozsudek NSS ze dne 29. 10. 2003, čj. 3 Azs 23/2003 - 61, a usnesení NSS ze dne 2. 1. 2012, čj. 6 Azs 35/2011 – 47).

[18] Finanční závislost rodinných příslušníků žijících v Arménii na příjmech stěžovatele, které získává prací v ČR, a jeho obava, že v Arménii nenalezne práci, nejsou důvodem pro udělení mezinárodní ochrany, neboť se jedná o ekonomické důvody – k tomu viz např. rozsudek NSS ze dne 27. 8. 2003, čj. 5 Azs 3/2003 – 54: „[o]btížně žadatele o azyl stran obživy či možností seberealizace nelze bez přistoupení dalších okolností hodných zvláštního zřetele vnímat jinak, nežli jako důvody ekonomické, nepostačující k udělení humanitárního azylu podle § 14 [...]“.

pokračování

[19] Jiné než shora uvedené důvody stěžovatel neuvedl; svůj zdravotní stav označil za dobrý. Žalovaný v rozhodnutí posoudil rodinnou, sociální a ekonomickou situaci stěžovatele, přihlédl k jeho zdravotnímu stavu i věku, a konstatoval, že nezjistil žádný důvod hodný zvláštního zřetele pro udělení humanitárního azylu. NSS shodně jako krajský soud nepokládá za nepřezkoumatelné stručné odůvodnění žalovaného, neboť jím dostatečně vyjádřil, že skutkový stav posoudil z hlediska vyjmenovaných kritérií, v nichž neshledal důvod pro aplikaci § 14 zákona o azylu (viz např. rozsudky NSS čj. 5 Azs 24/2003 – 42 a čj. 5 Azs 22/2003 – 41, oba ze dne 18. 12. 2003; usnesení NSS ze dne 2. 1. 2012, čj. 6 Azs 35/2011 – 47).

[20] K námitce nedostatečného zjištění skutkového stavu se krajský soud vyjádřil na straně 5 napadeného rozsudku. Zdroje použité žalovaným, jakož i odůvodnění rozhodnutí, považoval za dostatečné, stav věci za objektivně zhodnocený a závěry za řádně odůvodněné. Ze spisu správního orgánu NSS ověřil, že žalovaný vycházel z dostatečně aktuálních a objektivních podkladů – např. informace z Cizineckého informačního systému, informace MZV ČR ze dne 12. 6. 2015, výroční zprávy Freedom House „Svoboda ve světě 2015 – Arménie“ ze dne 28. 1. 2015, Infobanka ČTK „Země světa, Arménie“. Žalovaný v rozhodnutí zhodnotil politickou a bezpečnostní situaci v Arménii i tvrzení stěžovatele. NSS neshledal ani v tomto postupu krajského soudu žádné zásadní pochybení, které by mohlo odůvodnit přijatelnost kasační stížnosti.

IV. Závěr a náklady řízení

[21] NSS neshledal důvod pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání, neboť svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Situace stěžovatele a jím vznesené námitky nepřináší žádnou novou právní otázku, kterou NSS dosud neřešil, či potřebu se od dříve přijatého řešení odchýlit, anebo otázku, kterou NSS řešil v rámci jednotlivých senátů odlišně. Nedošlo ani k žádnému natolik zásadnímu pochybení, které by mohlo mít dopad do právního postavení stěžovatele. NSS proto odmítl kasační stížnost podle § 104a s. ř. s. jako nepřijatelnou.

[22] Odmítne-li Nejvyšší správní soud kasační stížnost, žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 3 věta první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.).

[23] Stěžovateli byl v řízení před krajským soudem ustanoven advokát. Podle § 35 odst. 8 poslední věty s. ř. s. platí, že zástupce ustanovený v řízení před krajským soudem, je-li jím advokát, zastupuje navrhovatele i v řízení o kasační stížnosti. V takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Při přiznání odměny v dané věci NSS určil odměnu ve výši 3 400 Kč [jeden úkon právní služby po 3 100 Kč dle § 7 a § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., ve znění pozdějších předpisů, s přihlédnutím k ustanovení § 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky (návrh ve věci samé – podání kasační stížnosti), a jeden režijní paušál po 300 Kč za jeden úkon právní služby dle 13 odst. 3 vyhlášky]. Zástupce je plátcem DPH, odměna se proto zvyšuje o 21 %, tj. 714 Kč. Celková částka 4 114 Kč bude vyplacena k rukám advokáta z účtu NSS do 30 dnů od právní moci tohoto usnesení.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. března 2017

Daniela Zemanová
předsedkyně senátu